

Індивідуальна робота з
дисципліни «Міжнародні
економічні відносини»

на тему:

Міжнародна економічна
система

Виконав: студент групи МГРБ-10
Педь Ярослав

МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІЧНА СИСТЕМА

План

- 1. Предмет курсу “міжнародні економічні зв’язки”. Міжнародна економічна система: сутність та структура.*
- 2. Міжнародні економічні відносини. Міжнародна економічна діяльність.*
- 3. Сукупність національних економік. Класифікація країн за рівнем соціально-економічного розвитку.*
- 4. Інтернаціоналізація господарського життя. Особливості сучасного етапу розвитку світового господарства.*
- 5. Основні форми міжнародних економічних відносин. Рівні МЕВ. Принципи МЕВ.*
- 6. Основні суб’єкти МЕВ. Середовище розвитку МЕВ.*
- 7. Середовище міжнародних економічних відносин.*

“МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІКА”

Предмет курсу

є багаторівневий комплекс економічних відносин між різними країнами та їх угрупованнями. Також вивчає відносини між окремими економічними суб'єктами, що знаходяться в різних країнах: окремими людьми, домогосподарствами, підприємствами, державними і громадянськими установами.

Об'єкт вивчення

є не одиничні, випадкові явища, процеси в міжнародній сфері, а ті, що постійно відновлюються, повторюються. Тобто виявляються закономірності взаємодії господарських суб'єктів різних держав у міжнародному обміні товарами, русі факторів виробництва та капіталу, формуванні міжнародної економічної політики.

Основні поняття

світовий ринок

світове господарство

відкритість національної економіки

лібералізація
зовнішньоекономічних зв'язків

міжнародний поділ праці

міжнародна торгівля

міжнародний рух капіталу

міжнародна міграція робочої сили

Міжнародна економічна система (МЕС)

являє собою сукупність елементів світової економіки з властивими кожному із них характеристиками; у процесі дії елементів світової економіки виникають інтегративні якості, характеристики, закономірності функціонування цієї системи.

Основні елементи МЕС

високорозвинуті країни (країни великої сімки, Європейського Союзу, Організації економічного співробітництва та розвитку)

середньорозвинуті країни

країни, що розвиваються

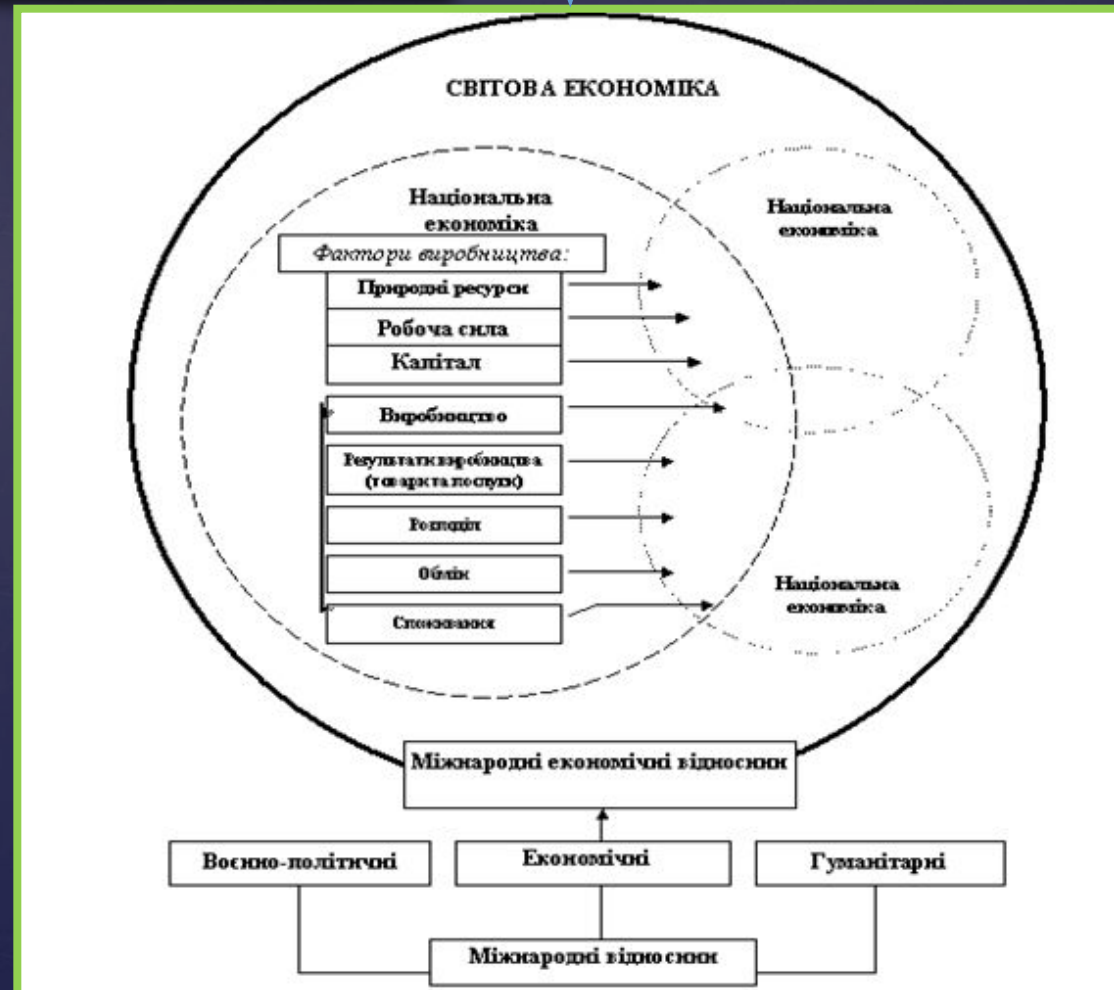
країни з перехідною економікою

Міжнародні економічні відносини (МЕВ)

це

система економічних зв'язків з приводу виробництва, розподілу, обміну та споживання продуктів, що вийшли за рамки національних границь.

Формування системи МЕВ

Сфери виникнення міжнародних економічних відносин

Розподіл факторів виробництва (засобів виробництва, робочої сили) між країнами

Розподіл продуктів економічної діяльності серед суб'єктів із різних країн

розподіл доходів між учасниками МЕВ

Класифікація МЕВ, залежно від об'єкту

торговельні

валютно-фінансові

виробничі

науково-технічні

1 Експорт та імпорт товарів та послуг

Це є часто першою зовнішньоекономічною операцією фірми. Ця операція передбачає, як правило, мінімальні зобов'язання і найменший ризик для виробничих ресурсів фірми, вимагає порівняно невеликих видатків. Наприклад, фірми можуть збільшувати експорт продукції шляхом завантаження своїх надлишкових потужностей, що робить мінімальною потребу в додаткових капіталовкладеннях.

2 Контрактні, коопераційні угоди (ліцензування, франчайзинг)

При ліцензуванні фірма (ліцензіар) вступає у відносини із зарубіжною фірмою (ліцензіатом), пропонуючи права на використання виробничого процесу, товарного знаку, патенту, ноу-хау в обмін на ліцензійну плату. Франчайзинг — один із способів кооперації (насамперед міжнародної) по збуту товарів і послуг достатньо відомої фірми (франчайзера) через спеціально створену за її участю збутову організацію (франчайзі) завдяки праву використання франчайзі товарного знаку і ноу-хау франчайзера.

3 Господарська діяльність за кордоном

науково-дослідницькі роботи, банківські операції, страхування, підрядне виробництво, оренда). Підрядне виробництво передбачає укладання фірмою контракту із зарубіжним виробником, що може виготовляти товари, реалізацією яких може займатися вказана фірма. Оренда передбачає надання орендодавцем в тимчасове користування орендарю майна за узгоджену орендну плату на певний термін з метою одержання комерційної вигоди.

Форми діяльності підприємств на міжнародному ринку (продовження)

4

Портфельне і пряме інвестування за кордоном

Інвестиційна діяльність за кордоном може бути пов'язана зі створенням підприємством власної виробничої філії; вкладанням коштів в акції існуючої зарубіжної фірми; інвестуванням у нерухомість, державні цінні папери.

ОЗНАКИ СИСТЕМАТИЗАЦІЇ

Регіональний

Організаційний

Економічний

Соціально-
економічний

Країни за регіональною (географічною) ознакою

європейські (західно-, східно-, південно-, північно-)

північноамериканські (США, Канада, Мексика)

Південноамериканські (Чілі, Бразилія, Аргентина)

країни Близького Сходу

Східної, Південно-Східної та Південної Азії

африканські (північно-, центральнo-, південно-, західно-)

Систематизація країн за організаційною ознакою

Організація економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) — створена у 1960 р., об'єднує 24 країни з високим доходом та рівнем розвитку (19 країн Європи, США, Канади, Японія, Австралія, Нова Зеландія). Цілі організації полягають у досягненні швидкого економічного розвитку, підтриманні фінансової стабільності, вільної торгівлі та забезпеченні сприятливих умов розвитку країн “третього світу”

Генеральна угода з тарифів і торгівлі та Світова організація торгівлі (ГАТТ/СОТ) — об'єднує більше 120 країн світу, за основну мету ставить розвиток лібералізації торгівлі. З початку функціонування ГАТТ у 1947 році досягнуто зниження міжнародних тарифів з 40% до 4%. СОТ почала функціонувати з 1995 року як більш організаційно оформлена структура для регулювання міжнародної торгівлі.

Бреттон-Вудські інститути — Міжнародний валютний фонд (МВФ) та Міжнародний банк реконструкції та розвитку (МБРР) забезпечують функціонування та розвиток сучасної світової валютної системи починаючи з 1944 р. Членами МВФ є 169 країн світу.

ТИПИ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ

Основні ознаки	Типи систем				
	Вільне підприємництво (капіталізм)	Узгоджене вільне підприємництво	Адміністративно-командна система	Розподільчий соціалізм	Ринковий соціалізм
1. Головний мотив і/або критерій діяльності	Максимізація прибутку	Максимізація приросту і прибутку	Максимізація виробництва	Прибуток	Життєздатність
2. Характер власності	Приватний	Приватний	Державний	Приватний	Колективний
3. Характер ринку	Вільний	Вільний	Керований	Вільний	Контрольований
4. Роль уряду	Обмежена вище названими характеристиками	Гармонізувати економічну діяльність	Прийняття рішень; планування, управління	Протистояти несправедливостям при розподілі	Визначення цілей; координація; регулювання
5. Першопричина і головна мета	Економічна: ефективне виробництво	Економічна і політична; поліпшення становища країни, задоволення індивідуальних потреб	Політична; створення матеріальної бази комунізму	Соціальна; ефективне виробництво; справедливий розподіл	Соціалістична; економічна демократія через самоуправління

Поділ країн за економічним розвитком

Промислово розвинені країни

24 високорозвинені країни. Найпотужнішу групу серед цих країн складають країни так званої “Великої сімки”. Великобританія, Італія, Канада, Німеччина, США, Франція, Японія, які виробляють найбільші обсяги ВВП у всьому світі і зосереджують у своїх руках значну частину міжнародної торгівлі.

Країни з перехідною економікою

28 країн Центральної та східної Європи та колишнього Радянського Союзу, що здійснюють перехід від адміністративно-командної до ринкової економіки: Азербайджан, Білорусь, Боснія та Герцеговина, Болгарія, Вірменія, Грузія, Естонія, Казахстан, Молдова, Польща, Росія, Румунія, Узбекистан, Україна та інші. У цій групі є підгрупа, яка має суттєві досягнення у реформуванні національних господарств. До цієї підгрупи належать: Польща, Словаччина, Словенія, Угорщина та Чехія.

Країни, що розвиваються

132 країни Азії, Африки, Латинської Америки. Через їх велику кількість і особливості соціально-економічного розвитку національних економік ці країни здебільшого систематизують за регіонами з урахуванням їх географічного положення.

Інтернаціоналізація господарського життя

```
graph TD; A[Інтернаціоналізація господарського життя] --> B[інтернаціоналізації виробництва]; A --> C[інтернаціоналізації капіталу];
```

інтернаціоналізації виробництва

формування інтернаціонального процесу виробництва

інтернаціоналізації капіталу

процес взаємопереплетення та об'єднання капіталу із різних країн; використання іноземного капіталу для розвитку національних підприємств та національного господарства в цілому. Цей процес виявляється у експорті /імпорті позичкового і підприємницького капіталів. Капітал перетинає кордони в пошуках сприятливих сфер свого використання

Форми прояву інтернаціоналізації виробництва

Зростання виробничої взаємозалежності економічних суб'єктів із різних країн

Використання у виробничому процесі іноземних факторів виробництва

Розширення виробництва за національні кордони (будівництво нового заводу в зарубіжній країні)

Світове господарство

це

сукупність національних економік, які знаходяться в тісній взаємодії та взаємозалежності

Особливості сучасного етапу розвитку світового господарства

лібералізація зовнішньоекономічних зв'язків країн.

Зняття бар'єрів на шляху переміщення капіталів, робочої сили, товарів між державами

активно проявляється тенденція до уніфікації та стандартизації в різних галузях міжнародного соціально-економічного життя

Все ширше застосовуються єдині для усіх країн стандарти на технологію, екологію, діяльність фінансових організацій, бухгалтерську і статистичну звітність. Міжнародні економічні установи впроваджують єдині критерії макроекономічної політики, відбувається уніфікація вимог до податкової політики, до політики в галузі зайнятості та ін.

розвиток процесу транснаціоналізації виробництва.

Економічна діяльність все більше зосереджується в транснаціональних, багатонаціональних підприємствах, що багато в чому визначає напрямки міжнародного руху факторів виробництва, міжнародної торгівлі; впливає на економіку і політику окремих країн

Особливості сучасного етапу розвитку світового господарства (продовження)

в системі управління світовою економікою поступово втрачається колишня роль ООН.

Її функції переходять до урядів країн “великої сімки”. Крім того, управління світовим господарством починає концентруватися у тріаді: Світова організація торгівлі — Міжнародний валютний фонд — Світовий банк.

подальший розвиток процесу глобалізації господарського життя.

На макроекономічному рівні глобалізація означає загальне прагнення країн до економічної активності поза своїми межами. Ознаками такого прагнення є лібералізація, перехід від замкнених національних господарств до економіки відкритого типу. На мікроекономічному рівні під глобалізацією розуміється розширення діяльності підприємства за межі внутрішнього ринку, зокрема для використання переваг великомасштабного спеціалізованого виробництва.

СИСТЕМА МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН

Основні форми МЕВ

Міжнародна торгівля

обмін товарами та послугами між державно оформленими національними господарствами

Міжнародний рух капіталу

переміщення капіталу між країнами світу в пошуках сфери найбільш вигідного його вкладання.

Міжнародна міграція робочої сили

переміщення між країнами працездатного населення переважно з економічних причин

Форми реалізації різноманітних форм МЕВ

Економічні контакти

це найпростіші економічні зв'язки, які мають епізодичний характер і регулюються переважно одиничними угодами, контрактами

Взаємодія

стійкі економічні зв'язки на основі міжнародних угод і домовленостей, які складені на тривалий час

Співробітництво

міцні економічні зв'язки, на основі спільних, попередньо вироблених і узгоджених намірів, які закріплені в угодах довгострокового характеру

Міжнародна економічна інтеграція

це рівень розвитку МЕВ, коли в процесі інтернаціоналізації господарського життя відбувається переплетіння економік двох або більше країн і проводиться узгоджена політика з елементами національного регулювання.

Основні суб'єкти МЄВ

Фізичні особи

це особи, які наділені правоздатністю та дієздатністю, переважно виступають як комерсанти або підприємці;

Юридичні особи

це об'єднання, які наділенні відокремленим майном, діють від свого імені і в межах свого майна, мають права та обов'язки і від свого імені виступають як сторона громадських відносин (все це закріплено в установчих документах юридичної особи, підсилено власною печаткою та відображено на банківському рахунку).

Специфічні суб'єкти МЕВ

Багатонаціональні корпорації

(міжнародні за капіталом, управлінням та сферами діяльності)

Міжнародні спільні підприємства

(підприємства, які об'єднують різнонаціональних партнерів в інвестуванні, управлінні підприємством, розподілі прибутків та ризиків)

Держава

як суб'єкт міжнародних економічних відносин це суверене утворення, яке володіє верховною владою на своїй території та незалежністю відносно до інших держав

Державні установи, підприємства

купують на світовому ринку продукцію та послуги; постачають економічним суб'єктам із інших країн товари

Державні інститути, які прямо, чи побічно впливають на стан МЕВ

Міністерство іноземних справ

сприяє визначенню зовнішньоекономічних орієнтирів країни, забезпеченню зовнішньоекономічних інтересів національних експортерів та імпортерів

Міністерство зовнішньої торгівлі

здійснює функції регулювання та контролю у галузі зовнішньої торгівлі; розробляє проекти торгових угод і конвенцій з питань зовнішньої торгівлі; проводить переговори з іноземними державами; займається питаннями митної політики; видає експортні та імпортні ліцензії

Центральний банк країни

впливає на зовнішньоекономічну діяльність економічних суб'єктів валютно-фінансовими інструментами і насамперед, регулюванням курсу національної валюти. Останній безпосередньо впливає на експортно-імпортні потоки

Міжнародні організації

формування та об'єднання, які приймають участь в МЕВ залежно від цілей, завдань та напрямків їх діяльності.

Фактори середовища МЕВ

демографічні

економічні

природні

науково-технічні

політичні

культурного оточення

Характеристика факторів середовища МЕВ

фактори політико-правового середовища

взаємозв'язок політики та економіки у сфері МЕВ виявляється більш чітко, ніж у рамках національних економік. За політичних мотивів держави можуть, з одного боку, надавати одна одній преференції, інтегруватися, а з іншого — використовувати тарифні та нетарифні бар'єри, ембарго, бойкоти або блокади. Для суб'єктів МЕВ важлива політична стабільність в країнах, де вони займаються економічною діяльністю. За сучасних умов досягнення абсолютної політичної стабільності неможливо, тому учасники МЕВ можуть стикатися з ризиком експропріації свого майна, припинення торговельних і валютно-фінансових операцій, нестабільністю в тому чи іншому регіоні.

Підприємці, які виходять на зовнішній ринок, повинні враховувати *правові норми*, які регулюють підприємницьку діяльність в межах конкретного зарубіжного ринку; норми екології, контроль за дотриманням стандартів якості і безпеки товарів тощо.

Вивчення факторів *економічного середовища* вимагає від суб'єктів МЕВ уваги до загального рівня розвитку економіки відповідної країни, рівня і розподілу доходів в ній, характеру витрат і заощаджень населення тощо.

Характеристика факторів середовища МЕВ (продовження)

Фактори соціально-культурного середовища МЕВ

багато в чому визначають індивідуалізацію попиту зарубіжних клієнтів, ставлення до праці фахівців, поведінку підприємців на фінансових ринках тощо. Економічна поведінка людини в тій чи іншій країні базується на її фізіологічних, психологічних та інших особистих особливостях

Елементи соціально-культурного середовища

Характеристика факторів середовища МЕВ (продовження)

Інфраструктурне середовище

пронизує та впливає на розвиток всіх інших умов функціонування суб'єктів МЕВ

Елементи інфраструктури МЕВ

Міжнародний транспорт

охоплює всі існуючі транспортні засоби та транспортні шляхи світу. Розвиток транспорту є однією з передумов поглиблення процесу міжнародної інтеграції оскільки сприяє зменшенню відстаней у сучасному світі.

Міжнародні інформаційно-комунікаційні системи

сукупність засобів збирання, збереження, обробки та передачі інформації. Сучасні засоби передачі інформації, що базуються на супутниковому зв'язку дозволяють передавати будь-які обсяги інформації на будь-яку відстань в короткі відрізки часу. Формування на їх основі глобальних інформаційних систем (Інтернет) стає, з одного боку, найважливішим сучасним фактором розвитку міжнародних економічних відносин, а з іншого — такі системи стають новим “віртуальним” середовищем глобальних економічних відносин.

{ Дякую за увагу!